

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjteményi Kollégiuma
műtárgvásárlási támogatás

Id. Éber Sándor: Fehér ruhás leány, 1920 körül

vászon, olaj, 76x55 cm, j.j.f. Éber Sándor

13 cm-es fekete politúrozott díszkeretben

Ltsz.: 2020.1.1.

A Türr István Múzeum a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjteményi Kollégiumától műtárgvásárlási pályázatán 350.000 Ft vissza nem térítendő támogatást kapott id. Éber Sándor: Fehér ruhás leány, 1920 körül készült, vászon, olaj, 76x55 cm, j.j.f. Éber Sándor 13 cm-es fekete politúrozott díszkeretben lévő alkotásának megvásárlására, amelyet ezúton is nagy tisztelettel köszönünk.

A Türr István Múzeum közérdekű muzeális kiállítóhelye, az Éber-emplékház gyűjteményének fejlesztési koncepciója szerint törekszünk a három festőművész, id. Éber Sándor, ifj. Éber Sándor és Éber Anna művészetét bemutató állandó kiállítás műtárgyait oly módon gyarapítani, hogy a több generációs festőcsalád egy-egy tagjának életművét művészettörténeti, muzeológiai szempontból minél relevánsabban tudjuk bemutatni. A család egykori otthona 1986-tól nyitotta meg kapuit a közönség előtt. A 19-20. század fordulóján épült ház falai megőrizték egy 20. század eleji kisváros művészeti életének, polgári értékrendjének, ízlésének tárgyi emlékeit, a klasszikus bajai polgári életforma szellemiségének lenyomatait.

A három festőművész közül id. Éber Sándor életművét reprezentáló alkotásokat szeretnénk gyarapítani, hogy relevánsan tudjuk bemutatni az egykori freskófestő művész életművének keresztmetszetét. Id. Éber Sándor 1878-ban Ráckeresztúron született. A budapesti Mintarajziskolában Székely Bertalan növendéke volt 1896 és 1900 között. A monumentális feladatok, a freskófestés vonzotta elsősorban. A Tanítóképző Intézet tanáraként érkezett Bajára 1902-ben, ahol két évtizeden keresztül tanított. A fiatal, ambíciózus tanárt a rajztanítás új módszereinek kialakítása foglalkoztatta. E téren elért eredményei nemzetközi viszonylatban is elismerést váltottak ki. Éber Sándort a pedagógus pálya mellett, az egykori mester, Székely Bertalan hatására Baja városban és a környező településeken összesen 22 templom és közintézmény falainak freskódíszítését végezte el.

A Bajai Tanítóképző Intézet egyik tantermének falára 1906-ban készítette el első munkáját, „Művészi nevelés” címmel. Az 1910-es évektől azután számos dekoratív, kissé

szecessziós, néhol magyaros elemekkel díszített monumentális faliképet, freskót, illetve seccot készített többnyire egyházi megrendelésnek köszönhetően: a bajai ciszterci rendház társalgójában (1910) és több templomban: Szászvár (1913), Hajós (1916-17), Hercegszántó (1924), a nagykanizsai ferences templomban (1927), Kelebián (1929), a bajai III. Béla Gimnázium dísztermében (1932), a pécsi ferences templomban (1933), Bácsborsódon (1934), a bajai belvárosi (1938) és józsefvárosi templomban (1943), Tolnán (1939) és a bajai Rókus-temetőkápolnában. Élete során 22 templom, illetve iskola falát (pl. Csátalján az általános iskola homlokzatát) díszítette faliképeivel.

A monumentális alkotások mellett természetesen számtalan táblaképet, tájképet, portrét, figurális kompozíciót készített. A termékeny bácskai föld, a dunai ártér világa, s a benne, vele élő ember, otthonának, kertjének meghitt bensőséges részletei, feleségének, Bartsch Juliannának csodaszép, finom vonásai, családjának, művészbarátainak alakjai jelennek meg a vásznan. Számos arckép készült a feleségről és édesanyjáról, aki megértéssel, segítőkészen állt egész életében mellette, magára vállalva a nagy családdal, hét gyermekükkel járó gondok nagy részét.

A művész otthona, műterme, az Éber-ház művészeti központnak számított Baja kulturális életében. Egy-egy hangverseny után hangulatos esti beszélgetés következett, amikor szívesen ült „modellt” néhány jó barát: Tornyai János és Nagy István, a magyar festészet jeles képviselői, és Rózsahegyi Kálmán színművész is. De számos más, neves személyiség arcképét is elkészítette: többek között gróf Bethlen Gábor kultuszminiszterét, XI. Pius pápát és Fülep Lajos művészettörténészét is.

Örök kísérletező volt: a festékkészítéstől a hordozható freskóig, a sgraffitótól a hímeskőig, a kréta előállításától gépek szerkesztéséig minden foglalkoztatta. Első gyűjteményes kiállítását Baján 1925 őszén rendezték meg, mely alkalomból 180 alkotását mutatta be. Budapesten a Nemzeti Szalonban 1926 márciusában nyílt gyűjteményes kiállítása, s ettől kezdve rendszeresen szerepelt a Nemzeti Szalon tárlatain többek között Csók Istvánnal, Glatz Oszkárral, Hermann Lipóttal, Iványi Grünwald Bélával és Rudnay Gyulával. Nagy lelkesedéssel és kitűnő hozzáértéssel vette ki részét a bajai zenei élet szervezéséből is. Tíz évig volt a bajai Daloskör karnagya, a Liszt Ferenc kör alapító tagja, majd elnöke, hangversenyein ő maga is fellépett. Bartók Béla 1928 tavaszán Baján adott hangversenye alkalmából a Bajai Ujságban közölt kritikája modern zeneesztétikai felfogásáról tanúskodik. Harcolt a város műemlékeinek megőrzéséért, s már 1919-ben felvetette egy bajai művésztelep létesítésének igényét. Élete utolsó éveinek alkotásaiból 1947-ben festő-gyermekeivel, Annával és Sándorral együtt közösen rendezett kiállítást Baján, Pécsen és Szekszárdon.

A Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjteményi Kollégiuma támogatásának jóvoltából id. Éber Sándor egy 1920 körül készített női portréjának megvásárlásával tudtuk gyarapítani az Éber-emlékház állandó kiállítását, hogy ezzel az id. Éber Sándor életművét reprezentáló gyűjteményben teljesebben, relevánsabban tudjuk bemutatni a freskófestő művész életművének keresztmetszetét. A Korhecz Papp Zsuzsanna festő-restaurátorművész által restaurált műtárgyat az Éber-emlékház állandó kiállításában 2020. június 19-től tekinthetik meg a látogatók.

<http://www.bajaimuzeum.hu/hu/eber-emlekhaz>

Baja, 2020. november 30.

N. Kovács Zita
múzeumigazgató